

Mandoline!

Podcast over de mandoline, ontstaan & evolutie van het instrument, repertoire

Jefferson Louvat, *Eccossaise für Klavier* in Es, WoO 86, L. van Beethoven, 1825

Stéphane: Welkom voor deze zomerse instrumentenwandeling. Vandaag duiken we in de wondere wereld van de mandoline, een instrument met klanken als zonnestrallen.

We doen dat in het fijne gezelschap van Jefferson Louvat, een gerenommeerde Belgische mandolinespeler.

Stéphane: Dag Jefferson, welkom in het muziekinstrumentenmuseum.

Jefferson : Dank je wel om me uit te nodigen, dat doet mij veel plezier. **Stéphane:** Jij bent dus mandolinespeler, en ik zie dat je je instrument hebt meegebracht. Wat voor één is het?

Jefferson : Wel, het is een mandoline, maar een Amerikaanse mandoline. Het is dus de Amerikaanse versie van dit instrument dat oorspronkelijk uit Italië kwam, uit Milaan, uit Napels, en zelfs uit andere regio's: uit Genua, ... dus daar ga je, ik denk dat elke grote stad in Italië zijn bouwers had, die hun 'touch' aan dit instrument gaven. Maar deze [Amerikaanse] is echt bijzonder in vergaelijking met de zogenaamde 'klassieke' mandoline zoals de meeste mensen die kennen.

Stéphane: En wat speel je erop? Italiaanse muziek, concerto's van Vivaldi, sonates van Beethoven?

Jefferson : Nou, nee, niet helemaal. Dat kan natuurlijk wel. Eigenlijk kun je zo'n beetje alles spelen wat je wilt, want het mooie aan de [Amerikaanse] mandoline is dat ze heel veelzijdig is. Ze werd ontworpen om een maximum aan muziekstijlen te kunnen spelen, maar hoofdzakelijk alles wat folkmuziek is, traditionele Amerikaanse muziek, en vooral *bluegrass*. Dus dat is waardoor ik mandoline ben gaan spelen, dat is waarom ik zelf muziek ben gaan maken. En euh, het is echt de Amerikaanse mandoline, die een voorliefde heeft voor de blue grass.

Jefferson Louvat & Thierry Massoubre, *Tumbleweeds*, J. Louvat

Stéphane: Ja, ik ben echt fan van dit repertoire. Maar misschien kunnen we beginnen met een beetje te praten over de instrumenten in de expozaal. We hebben immers een gloednieuwe vitrine van mandolines op onze vernieuwde eerste verdieping van het museum. En, als ik mij niet vergis, zijn er in deze vitrine twee mandolines die heel specifiek zijn.

Jefferson: Inderdaad. Ik ga dus geen groot geheim verklappen als ik zeg dat de mandoline een instrument van Italiaanse oorsprong is. Ze komt dus uit Italië en is een instrument dat deel uitmaakt van de gitaarfamilie. En de vorm van de instrumenten die we hier in de vitrine zien, lijkt op een kleine luit. Dus, ze kwam er, net na de luiten, de teorbos, dus middeleeuwse instrumenten en dan, bij de komst van de barok, verschijnt dus deze mini, nou ja mini-luit, dus, kleine mandoline. En de eerste was de Milanese mandoline, afkomstig uit de regio, hoe kan het ook anders, waar ze vandaan komt, van Milaan, in Italië. Het is een instrument dat heel bijzonder was, omdat het nog darmsnaren had. En dus, als je darmsnaren zegt, bedoel je dat de muzikant met zijn vingers speelde en niet met een plectrum, zoals dat later het geval zou zijn.

De hals was vrij kort, min of meer zoals bij de luit. Er zijn veel gelijkenissen tussen deze instrumenten. Hier zien we dat er zeven frets zijn, dus zeven balkjes op de hals en dan nog enkele die op het klankblad liggen. Dus, dit zijn echt zeer, zeer korte halzen en nog steeds vrij breed. En je kunt zien dat het klankblad helemaal plat is, de achterkant van de klankkast is gewelfd, maar minder gewelfd dan bij de luit.

Avi Avital & Venice Baroque Orchestra, *Allegro non molto*, Zomer uit *Concerto g*, RV 315

Stephane: Dus, eigenlijk is deze Milanese mandoline diegene die werd gebruikt in de 18^e-eeuwse muziek, zoals de concerten van Vivaldi, dat soort dingen.

Jefferson: Wel, zeker in die tijd, was dat het type mandoline dat in de barokmuziek werd gebruikt. En toen, zodra de Napolitaanse mandoline verscheen, is men langzaam overgeschakeld op dit type mandoline, dat praktischer was om te spelen.

Stéphane: En dus het meest klassieke type, in principe, is dan de Napolitaanse mandoline?

Jefferson: Dat is het, de barokmandoline zoals je die zou verwachten in de concerti van Vivaldi. En alle muziek uit die tijd kan je spelen op de Napolitaanse mandoline.

Avi Avital & Venice Baroque Orchestra, Allegro non molto, Zomer uit Concerto g, RV 315

Jefferson: De man die werkelijk een overheersende rol heeft gespeeld in de evolutie van de mandoline was een Napolitaanse gitaarbouwer die zijn naam gaf aan de Napolitaanse mandoline, zijn naam was Gaetano Vinaccia en hij vond de Napolitaanse mandoline uit in 1744. Dus hij vertrok van de Milanese mandoline en bedacht een hele reeks vernieuwingen. Hij bracht onder meer het aantal snarenkoren terug van zes voor de Milanese mandoline tot vier voor de Napolitaanse mandoline. En hij besloot ze te stemmen als een viool, om ze toegankelijker te maken voor een groter aantal musici uit die tijd. In die periode was het dus dat soort mandoline dat we tegenkomen in de barokmuziek.

Avi Avital & Venice Baroque Orchestra, Allegro non molto, Zomer uit Concerto g, RV 315

Bulent Yazici & Burak Acar, *Tarantella Napoletana*

Stéphane: We zijn dus een beetje verbaasd als we aan de mandoline denken, ze voert ons naar Italië, naar de zon en de sfeer van Napels, enz. maar ze duikt ook op in de traditionele Amerikaanse muziek, in de V.S., of zelfs in een deel van Zuid-Amerika. Hoe zit dat? Brachten de Italiaanse migranten hun mandoline mee, of hoe gebeurde dat?

Jefferson : Gedeeltelijk dus, maar niet alleen. Dus rond het midden van de 19e eeuw waren er in Spanje ensembles met tokkelinstrumenten, hoofdzakelijk gitaren, maar niet perse de gitaren zoals wij ze vandaag kennen, het waren gitaren met diepere klankkasten in verschillende vormen, en die waren erg in trek... en er was een Italiaan, Carlos Curti genaamd, die dit opmerkte. En hij had het lumineuze idee om dit op te pikken en de gitaren in het ensemble te vervangen door mandolines. En het was een goed idee, want er volgde een enorme rage van mandoline-orkesten die in die tijd gevormd werden. We zijn dus rond 1870-1880, en je moet weten dat mandolines in hetzelfde register zitten als violen, dat wil zeggen dat we de viool, de altviool, de cello en de contrabas hebben, die allemaal deel uitmaken van dezelfde familie, en de mandolines die erin gebruikt worden zijn dan de mandoline, mandola, wat het equivalent is van de altviool, mandoloncello, wat het equivalent is van de cello, en zelfs mandobas, wat het equivalent is van de contrabas. In ieder geval zijn ze vergelijkbaar. En zo zijn er bijna overal mandoline-ensembles ontstaan. Zo zie je maar, het is natuurlijk een migratiefenomeen, maar het vindt eveneens zijn oorsprong in een briljant idee van iemand die het idee van een gitaarorkest omtoverde in een mandoline-orkest.

Stéphane: Maar er waren voor die tijd toch al mandolines op Amerikaanse bodem. Hoe zijn die daar dan gekomen, de eerste mandolines?

Jefferson: Ik stel me voor dat de eerste mandolines, aangezien dit instrumenten zijn die in Italië zijn ontstaan, met hun eigenaren zijn meegekomen, dus met de migranten mee.

Stéphane: En dan, zal het instrument daar evolueren, in de Verenigde Staten. De mandoline, gaat ze daar veel veranderen?

Jefferson : Ja, daar gaat ze dus grote verandering ondergaan. Maar dan praten we over Amerikaanse mandoline. En dat is een heel ander verhaal...

Nashville Mandolin Ensemble, La Tipica, C. Curti, P.M. Zonn

Stéphane : Zijn er nu nog grote mandoline-ensembles in de Verenigde Staten, die een beetje de erfgenamen zijn van deze door Carlos Curtis gelanceerde mode?

Jefferson: zonder twijfel, maar ik ken ze niet. Ik weet wat er gaande is in Europa, in België. Deze orkesten, de mandoline orkesten, ze waren erg populair in Europa. Ze werden erg populair in de Verenigde Staten, maar ook in Japan. En vandaag de dag, in Europa, zou ik zeggen dat ze nog het meeste succes hebben in Duitsland. Ze zijn daar erg, erg 'in' mandoline orkesten. En ook nog in Japan.

In België zijn er ook nog een paar mandoline-ensembles actief. Er is het koninklijk mandoline-orkest van Malmedy, er is het orkest van Nassogne, in de provincie Luxemburg, er is het mandoline-orkest van Brasschaat, in de provincie Antwerpen, en ik meen dat er ook nog een in Brugge is. Dat is het. Dus voor zover ik weet, zijn dit de vier belangrijkste in ons kleine land. Dat is toch niet slecht.

Brasschaats Mandoline Orkest & Marcel De Cauwer, *Danza Cubana*

Stéphane: Hier worden we dan ondergedompeld in de wereld van de traditionele muziek, van de volksmuziek, en misschien is het tijd om weer eens de oceaan over te steken, om te zien wat er op dit gebied in de Verenigde Staten gaande is. In onze reserves, waar we veel mandolines hebben die niet in de exposalen te zien zijn, hebben we een instrument dat uit Boston komt, geloof ik, dat in 1916 in het atelier van Vega gemaakt is. Ken je zo'n soort instrument? Wat kun je ons daarover vertellen?

Jefferson: Ja, ik ken dat soort instrument goed. Ik bedoel, ik heb er geen, helaas, ik zou er wel een willen. Vega, de Vega company, is een Amerikaans muziekinstrumentenbedrijf, dat in 1881 werd opgericht en ze zijn het meest bekend voor banjo's. In feite kun je ze tegenwoordig nog steeds vinden, Vega banjo's worden nog steeds gemaakt, als ik me niet vergis. Maar ze waagden zich ook aan mandolines, en het model dat we hier zien is de beroemde '*cylinder back*'. Het heeft een rug in de vorm van een halve cilinder. Als je naar de achterkant van het instrument kijkt, zie je dat het bijna plat is aan de zijkanten, en in het midden is het volledig gebogen. Dat was een compromis tussen de '*bowl back*', de zogenaamde klassieke mandolines, zoals de Napolitaanse, die echt een zeer ronde klankkast hadden, en deze, die een beetje tussen de twee in zit. En de bedoeling was altijd om het probleem van geluidsvolume en speelcomfort te optimaliseren. Het is immers comfortabeler om een instrument te hebben met een relatief vlakke klankkast, om het dichterbij je te hebben, maar tegelijkertijd een ruime klankkast te hebben om voldoende volume te produceren, juist, om in orkesten of ensembles te 'concurreren' met andere instrumenten. Dus dit is echt ... Ik meen dat dit de emblematische mandoline van dit bedrijf is, de '*cylinder back*', met deze zeer bijzondere vorm, en ze werd gebouwd, denk ik, tussen 1913 en 1925 min of meer.

Chris Thile, Yo-Yo Ma & Edgar Meyer *Wachet auf, ruft uns die Stimme*, BWV 645, J.S. Bach

Stéphane: En zo heeft de Amerikaanse mandoline, als ik het goed begrijp, een aantal verschillen, een aantal bijzonderheden ten opzichte van die waarmee de eerste Italianen aankwamen.

Jefferson: Veel verschillen. Er is een mijnheer die een pre-predominante, pre-dominante ... (lacht) pre-predominante rol speelde, dat is ... Hij was een vernieuwer, dus misschien kunnen we dat zeggen... euh in de evolutie van de mandoline. Het is Orville Gibson. Dus, Orville Gibson is bekend als de oprichter van de Gibson company, een muziekinstrumentenfabriek die wereldwijd bekend is, zelfs nu nog. Gibson is echt bij iedereen bekend. Hij werd geboren in de tweede helft van de 19e eeuw, in de staat New York, en al heel vroeg raakte hij gepassioneerd door het bouwen van muziekinstrumenten. Hij emigreerde naar het stadje Kalamazoo, Michigan, dat was een kleine industriestad, dus je kan je voorstellen dat dat een van de redenen was waarom hij zijn bedrijf in die regio wilde beginnen. En er is nog een kleine anekdote die ik amusant vind, namelijk dat hij iemand was die een niet al te beste gezondheid had. Hij bezocht daarom de thermen van een stad die niet zo ver van Kalamazoo ligt, namelijk Battle Creek, in Michigan, die ook bekend is om een zekere John Harvey Kellogg, die bovendien die thermen van Battle Creek uitbaatte. Ik vind het dus best grappig

dat, als je je verdiept in de geschiedenis, je gelijkenissen ziet, de relaties kan vinden tussen de Kellogg's en de Amerikaanse mandoline.

Stéphane: Moest je de eerste Kellogg's dan eten op de muziek van de mandoline?

Jefferson: Misschien, misschien (lacht). Dus, een grapje... nou ja, geen grapje want het is heel serieus, maar laten we teruggaan naar deze Orville Gibson. Al vroeg begon hij met het bouwen van instrumenten, dus hij had een paar baantjes, en 's avonds in een achterkamertje maakte hij mandolines. En hij heeft onder andere de esthetiek van de mandoline volledig herdacht. Dus in de mandoline-orkesten van die tijd, zelfs in de Verenigde Staten, waren het voornamelijk Napolitaanse mandolines, en hij hertekende de contouren, ... ten eerste ontwierp hij een haast platte klankkast. Dus niet meer de bolle achterkant van de Napolitaanse mandolines, het is een klankkast van ongeveer 4,5 centimeter. Ik zou zeggen dat hij ongeveer even diep is als die van een elektrische gitaar. Dat was dus al een grote innovatie. In plaats van een achterkant te maken die samengesteld is uit aan elkaar gelijkde ribben, zoals het geval is bij de klassieke mandolines, Napolitaanse mandolines, koos hij ervoor om het hout uit de massa uit te hollen, dus hij nam massieve stukken hout, en holde deze uit, zodat het geen aan elkaar gelijkde stroken hout meer zijn, het is echt gehouwen uit één stuk hout. In dit geval is het vaak esdoorn voor de achterkant, de zijanten, en sparrenhout, van verschillende soorten, euh, voor het klankblad.

Stéphane: Het is eigenlijk de methode van de vioolbouw.

Jefferson: Precies, precies. Toen, begon hij te werken aan de klankkast in, euh, de vorm van een gewelf, wat wij 'archtop' noemen. Dus het is een klok die resoneert, die trilt zoals een membraan van een luidspreker. Terwijl bij de zogenaamde klassieke mandolines de bovenbladen plat zijn, of zelfs met een knik, maar ze zijn nog steeds plat. Het feit dat de klankkast gewelfd is, zorgt voor een andere manier van trillen, maar het laat ook een veel grotere snaarspanning toe dan op een klassieke mandoline. Om je een idee te geven: bij deze mandoline oefenen de snaren een trekkracht van ongeveer 80 kg uit van het staartstuk tot de stemmechanieken, wat enorm is, gezien de geringe afmetingen van het instrument.

Chris Thile, Yo-Yo Ma & Edgar Meyer *Wachet auf, ruft uns die Stimme*, BWV 645, J.S. Bach

Jefferson ..en dat is dus de eerste belangrijke historische figuur, Orville Gibson die het instrument, de zogenaamde Amerikaanse mandoline herdacht.

Dan is er nog een tweede die een aanzienlijke rol speelde en dat is Lloyd Loar. Dus Lloyd Loar werd geboren op het einde van de 19e eeuw, in 1886 als ik me niet vergis, hij was dus 30 jaar jonger dan Orville Gibson. En Lloyd Loar was in de eerste plaats een muzikant, hij was een zeer goede mandolinespeler, en violist, dus zijn job was muzikant, hij had ... hij reisde door de Verenigde Staten met verschillende bands. Maar hij was ook een gepassioneerd akoesticus. Hij was dus zeer avant-gardistisch, hij had zeer vernieuwende ideeën wat betreft de optimale prestaties van een instrument, het geluid dat het kon voortbrengen, het geluid dat hij wilde horen. Voor hem klonken de instrumenten van zijn tijd, te nasaal, te ... de klank was te ijl, had te weinig volume (weer deze parameter). Dus dacht hij daar weer een beetje over na, hij voegde klankgaten toe, zoals bij een viool. Hij verhoogde de toets ten opzichte van de klankkast; als je naar alle andere mandolines kijkt, zit de toets op hetzelfde niveau, hier is een klein stukje hout dat maakt dat de toets hoger zit. De hals wordt aan de klankkast bevestigd met een zwaluwstaartverbinding, die veel steviger is dan een verlijming. Hier is het echt een stuk hout dat is ingebed in een ander stuk hout dat in de klankkast zit.

En hij heeft ook, euh ja, de verstelbare kam geïntroduceerd, dat is ook iets dat heel typisch is voor de Amerikaanse mandoline. Dat wil zeggen dat je met behulp van draaiknopjes de hoogte van de bassen of de hogere snaren kunt instellen, terwijl dat bij de meer traditionele mandolines een vaste kam is. Hij heeft ook, hij ligt aan de oorsprong van de beroemde 'sunburst', de amber- en chocoladekleurige zonsondergang enz,

En dan moet je weten dat hij geen instrumentenbouwer was. Hij heeft nooit echt een mandoline of een instrument gebouwd, maar hij was, euh, zeer inventief op het gebied van geluid, hij was zeer begaan met design, en hij was bijvoorbeeld ook een voorloper op gebied van elektrische versterking, van piano's in het bijzonder.

Jefferson en, euh, wat ik niet mag vergeten te zeggen is dat deze beroemde Lloyd Loar tussen 1922 en 1924 voor de firma Gibson werkte. Het was dus een zeer korte periode, maar gedurende twee jaar waren er ongeveer, ik weet het aantal niet zeker, zo'n 250 mandolines met zijn signatuur, dus die onder zijn leiding gemaakt zijn, en die dit label hebben met een Lloyd Loar serienummer. En vandaag blijkt dat deze instrumenten een beetje de Stradivari van de mandolines zijn.

Szabadság, *Old Dangerfield*, B. Monroe

Stéphane: Dat brengt ons bij het repertoire van deze muziek. En ik denk dat het (zonet besproken) F5-model iets te maken heeft met een van de grote figuren van de Amerikaanse mandoline in het midden van de 20e eeuw.

Jefferson: Ja, ik weet wie je bedoelt (lacht), het is Bill Monroe, natuurlijk. Dus Bill Monroe is de vader van de *blue grass*. Waarom? Omdat hij degene was die deze muziek heeft bedacht. Hij was een visionair, in die tijd was de radio nog de enige manier om verschillende muziekstijlen te kunnen beluisteren. Hij kwam uit Kentucky, een zuidelijke staat van de Verenigde Staten, maar werd ook ondergedompeld in de muziek van de Appalachen, een bergketen in het oosten van de Verenigde Staten, de muziek van het zuiden van de Verenigde Staten, de blues, en de Ierse volksmuziek. En zo maakte hij een smeltkroes, weet je, hij had echt een visie... hij zei, 'Nou, ik heb een bepaalde muziek in mijn hoofd' en hij bleef maar zoeken naar dat geluid, tot hij het gevonden had. Dus het gebeurde niet van de ene dag op de andere. Maar op een dag in 1945 was hij bijna op het punt dat geluid te vinden, het beroemde geluid van de *bluegrass* muziek... en toen huurde hij een banjospeler in, een jonge banjospeler genaamd Earl Scruggs, die ook een banjopionier is, omdat hij het was die de *picking*stijl heeft ontwikkeld, je weet wel, die rollende stijl waarmee je in korte tijd veel noten kunt spelen. En van zodra de banjo Bill Monroe's band vervoegde, sloeg het echt aan, en de *bluegrass* was geboren. Ze zeggen dat, wanneer de zon opkomt in Kentucky, het gras een blauwachtige glans heeft. Vandaar de bijnaam van de staat: *The Bluegrass state*.

Bill Monroe & the Bluegrass Boys, *Lonesome Moonlight Waltz*, live in Madison, NJ

Stéphane: Dus in feite *bluegrass*, als ik daaraan denk, denk ik aan de verovering van het Wilde Westen enzo, maar dat is het in feite helemaal niet? Bill Monroe is iemand die echt de taboes een beetje doorbrak, die buiten de gebaande paden van de traditionele Amerikaanse muziek ging?

Jefferson: Helemaal! De Amerikaanse muziek daarvoor, wat was dat? Dat was muziek van de Appalachen muziek, dat was *Old Time* muziek, *Hillbilly* muziek, dat waren gezongen, landelijke muziek, muziek van het platteland. Het was ook *clawhammer* banjo, het was echt heel, heel eenvoudige en ja, heel landelijke muziek.

Euh, en natuurlijk is *bluegrass* ook landelijke muziek, maar daarbovenop, een culminatie van verschillende stijlen, verschillende invloeden, en zoals ik zeg, het is een soort magische verbinding tussen met name de banjo, en een meer uitgewerkte gitaarstijl. Het is ook een muziekstijl die gebaseerd is op zang, vocale harmonieën, drie- of vierstemmig, met zeer hoge stemmen. Bill Monroe is een mandolinespeler, maar hij was ook een zanger, hij kon heel hoog zingen. En dus was het echt iets dat, toen het opkwam, ontplofte als een bom.

Stéphane: Je zou kunnen zeggen dat *bluegrass* geboren is uit het idee om de barrières tussen de verschillende Amerikaanse stijlen af te breken en een soort fusie te creëren?

Jefferson: Ik denk dat dat de wens van Bill Monroe was. Ik denk dat hij, ik kan het niet met zekerheid zeggen, maar ik denk dat het zo was, dat hij zoals elk genie, echt een zeer persoonlijke visie had van

iets dat hij wilde zien gebeuren, en dat was om al deze stijlen van muziek samen te voegen. En wat er ook voor nodig was, hij moest en zou het doen. En hij deed het hé, en erg goed, trouwens!

Jethro Burns & Red Rector (& Bill Monroe), *'Cept old Bill*, J. Burns

Stéphane: En zijn opvolgers dan, vroegere of huidige, zetten zij die gewoonte voort om altijd iets nieuws te zoeken, om de barrières te doorbreken, om niet vast te houden aan één stijl, of blijven mandolinespelers eerder traditioneel?

Jefferson : O nee, helemaal niet. In feite, net het tegenovergestelde. Ik bedoel, er is natuurlijk de traditionele *bluegrass*, er zijn altijd puristen die willen spelen zoals het vroeger was, in de zuiverste traditie van de stijl. En er zijn er die dat heel, heel goed doen. Ik zou zeggen dat degenen die dat het beste doen de Amerikanen zijn, omdat het muziek is die uit hun land komt. Maar zoals alles, alles evolueert, alles blijft evolueren. Er zijn altijd mensen die verder gaan, die grenzen verleggen. En zelfs de mandoline, als je ziet hoe die werd bespeeld in 1940, in 1950, in 60, in 70, hoe die nu wordt bespeeld, het is exponentieel. Dat wil zeggen, het is niet langer een instrument dat beperkt is, tussen aanhalingstekens, want het is geen beperking op zichzelf, maar in *bluegrass* zitten invloeden van jazz, rock, funk, blues, wat je maar wil. Er zijn zelfs elektrische mandolines, die dus geen holle klankkast meer hebben, maar een *solid body*, een massieve klankkast zoals een elektrische gitaar. Je plugt ze in in een versterker, zet er een beetje distortie op en je speelt metal.

Stephen 'Brother' Oliver, BOTV Electric mandolin & FX Pedals

David Grisman & Tony Rice, *Dawg after dark*, D. Grisman

Jefferson : Er waren al enkele nieuwe pioniers in de jaren 70, euh 60-70, met name de twee grootste, euh, de drie grootste zullen we maar zeggen. Er was Jethro Burns, die echt de jazzkleur aan de mandoline gaf. Dan was er David Grisman, die de latin jazz stijl ontwikkelde, latin muziek, choro muziek. Heuu, en Sam Bush. Deze drie namen zijn absoluut onvermijdelijk, ze hebben ongelooflijk veel gedaan voor de mandoline dan, je hebt meerdere dagen nodig om dat allemaal te vertellen! Dat is stof voor aparte podcast.

Sam Bush Band, intro concert Buskirk Chumley Theatre, Bloomington Indiana

Stephane: En in de nieuwe generatie, zowel in Europa als in de VS, wie springt er vandaag de dag uit? Wie zou je echt noemen als een groot figuur, iemand als Sierra Hull of anderen?

Jefferson : Tja, er is er één, die je niet mag weglaten, en dat is Chris Thile, die is... Er is geen superlatief dat past bij de omvang van zijn talent. Ik wil het niet eens wagen om er één te zeggen, want het zou nog beneden het niveau zijn wat hij voor de mandoline vertegenwoordigt. Wel, hij heeft het bespelen van dit instrument volledig doen ontploffen, en hij heeft aangetoond dat alles waarvan we dachten dat het niet mogelijk was om te spelen op de mandoline, toch speelbaar is. In termen van *bluegrass*-mandoline is hij een soort van UFO, en op het gebied van het klassieke repertoire speelt hij op een Amerikaanse mandoline wat nog nooit gespeeld is: de preludes en sonates van Bach voor viool speelt hij op de mandoline, op het niveau van de topviolisten. Dus daar heb je het, hij blinkt uit in alle stijlen, van pop tot jazz...

Chris Tile, *Sign of the Times*, Prince, live from the MP booth at the Minnesota State Fair

Jefferson : Sierra Hull, is een zeer getalenteerde jonge mandolinespeelster, en ze moet hier natuurlijk ook even genoemd worden. Euh, er zijn enorm veel mandolinespelers, jonge Amerikaanse mandolinespelers, die hier helemaal niet bekend zijn, maar die bewonderenswaardige muzikanten zijn.

Sierra Hull, *Hullarious*, Outer Banks Bluegrass Island Festival

Stéphane : En jouw projecten? De laatste jaren speelde je met een violiste, wat heb je de laatste tijd met deze band gedaan en heb je een project voor de komende jaren?

Jefferson: ja, dus het duo is met Ariane Cohen-Adad... we zijn met dit project gestart, met het duo in 2017, dus het is relatief recent maar we hebben al veel dingen samen gedaan, dus de naam van het duo is een Hongaarse naam, ik ben deels van Hongaarse afkomst, door mijn grootmoeder van moeders kant, het heet *Szabadság*, en betekent 'vrijheid'. En onze drijvende kracht, onze roeping is om traditionele muziek te spelen, niet noodzakelijk in de zuiverste stijl van de traditie, maar we integreren onze gevoeligheid, onze muzikale achtergrond. Ik kom uit *bluegrass* en Ariane komt uit klezmermuziek, da's muziek van de Asjkenazische Joden, dus de Joden van Centraal-Europa en welbeschouwd liggen deze twee muziekstijlen muziek niet zo ver uiteen... met de migraties zijn er veel Joden uit Centraal Europa naar de VS gegaan met hun muziek, met hun cultuur en die heeft zich daar vermengd met de bestaande muziek in Amerika, met name ook met de *bluegrass*, dus er is echt veel connectie tussen deze twee stijlen en wat wij willen doen is een link leggen tussen het verleden, de muziek van het verleden, en de huidige muziek...

Szabadság, Kind of Dawg, J. Louvat

Jefferson: ...deze mengeling van culturen, deze link tussen de Asjkenaze cultuur, klezmer uit Midden-Europa en de Noord-Amerikaanse muziek, *bluegrass* en we spelen zowel instrumentale thema's die we bewerken, als persoonlijke composities want daarin kan je echt heel precies uitdrukken wat je wil zeggen. Er zijn ook liedjes in ons repertoire die in het Jiddisch gezongen worden, en we hebben net ons tweede album uitgebracht genaamd Ellis Island, precies dit beroemde Ellis Island dat voor ons echt het doel van onze reis, van onze muzikale benadering ten doop houdt, en we zijn onlangs genomineerd voor de *Octaves de la Musique*, in de categorie wereldmuziek, dat was een fijne verrassing, en we wachten op één ding, dat alles opnieuw begint en we min of meer normaal kunnen verder doen...

Stéphane : Bedankt Jefferson, het was echt fijn om je te ontvangen en we hebben veel bijgeleerd over de mandoline, hartelijk dank!

Szabadság, Lullaby for Evelyn Mchale, J. Louvat

Een mooie en zonnige zomer toegewenst, beste luisteraar! Als je daar zin in hebt, kan je nog enkele prachtige mandolines komen bewonderen in onze onlangs gerenoveerde zaal 'Geschiedenis van de instrumenten in West-Europa'.

Tot gauw in het Brusselse Muziekinstrumentenmuseum.